

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 452/2020-29

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 16. februára 2021 v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], zastúpených advokátom JUDr. Petrom Machajom, Radlinského 47, Dolný Kubín, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Námestovo v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 62/2018 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] a [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Námestovo v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 62/2018 p o r u š e n é b o l i .

2. Okresnému súdu Námestovo prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 62/2018 konal bez zbytočných prietáhov.

3. Okresný súd Námestovo je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 562,86 € (slovom päťstošesťdesiatdva eur a osemdesiatšesť centov) na účet ich právneho zástupcu JUDr. Petra Machaja, Radlinského 47, Dolný Kubín, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) prijal uznesením č. k. III. ÚS 452/2020-15 z 24. novembra 2020 na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], obaja [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietajú porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Námestovo (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 62/2018.

2. Sťažovatelia sa žalobou, ktorá bola okresnému súdu doručená 19. decembra 2018, domáhajú zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva k pozemkom. Sťažovatelia 15. januára 2019 zaplatili na výzvu súdu súdny poplatok. Dňa 25. januára 2019 okresný súd vyzval žalovaného – Slovenský pozemkový fond na vyjadrenie k žalobe. Na výzvu súdu žalovaný žiadnym spôsobom nereagoval a v apríli 2019 okresný súd vyzval katastrálny úrad na predloženie listín a objasnenie skutočností. V júni 2019 okresný súd vyzval sťažovateľov, aby správne označili žalovaného. Na to sťažovatelia reagovali obratom

tak, že žalovaným je Slovenská republika, za ktorú koná Slovenský pozemkový fond, a žiadali o nariadenie pojednávania. Dňa 6. novembra 2019 bolo nariadené pojednávanie na 26. november 2019. Pred pojednávaním sa Slovenský pozemkový fond vyjadril tak, že nespravuje pozemky, ktorých vyporiadania sa domáhajú sťažovatelia. Následne okresný súd v decembri 2019 vyzval Okresný úrad Žilina a Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, či sú správcami pozemkov, ktorých vyporiadania sa domáhajú sťažovatelia. Oba štátne orgány obratom uviedli, že podiely k pozemkom nespravujú. Následne okresný súd nekonal a v októbri 2020 bola vec pridelená novej sudkyňi, ktorá už v novembri z katastrálneho úradu vyžiadala spätnú identifikáciu pozemkov, ku ktorým sa sťažovatelia domáhajú zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva.

3. Sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd vydal nález, v ktorom vysloví, že postupom okresného súdu bolo porušené ich základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, prikáže okresnému súdu konať bez zbytočných prietáhov, každému zo sťažovateľov prizná finančné zadostučinenie po 2 000 € a rovnako im prizná náhradu trov konania.

II.

4. Okresný súd potvrdil, že vo veci sa od decembra 2019 do novembra 2020 nevykonala žiadny úkon smerujúci ku skončeniu konania, čo odôvodnil odchodom sudkyne na materskú dovolenku, čomu predchádzala jej dlhodobá práceneschopnosť. Okresný súd poukázal taktiež na to, že dĺžka konania bola spôsobená zisťovaním správcu pozemkov. Poukázal na to, že sťažovatelia k tomuto zisťovaniu nijak neprispeli.

5. Sťažovatelia vo svojom stanovisku k vyjadreniu okresného súdu uviedli, že už so žalobou predložili listiny, z ktorých vyplýva, že správu vykonáva Slovenský pozemkový fond.

III.

6. Pri rozhodovaní o sťažnostiach pre porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a práva na prejednanie veci v primeranej lehote ústavný súd vychádza z toho, že ich účelom je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (III. ÚS 171/20). Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu: právnu a faktickú zložitost' veci, správanie účastníka a postup súdu (I. ÚS 41/02). Okrem toho sa prihliada aj na predmet sporu a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02).

7. Čo sa týka právnej a faktickej zložitosti veci, treba uviesť, že predmetom napadnutého konania je rozhodovanie okresného súdu o žalobe na zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva. Podobné konania tvoria bežnú súčasť rozhodovania okresných súdov, no nepatria medzi spory, ktoré by sa vyznačovali či už skutkovou alebo právnou jednoduchosťou. Priebežný postup v napadnutom konaní je však komplikovaný osobitne bizarnou situáciou, ktorá spočíva v tom, že žalovaným je Slovenská republika a žiaden zo sťažovateľmi označených štátnych orgánov sa nepovažuje za správcu pozemkov. Túto skutočnosť však pri posudzovaní priet'ahov nemožno pričítať sťažovateľom.

8. Na dĺžke konania sa rozhodujúcim spôsobom podpísala nesústredená činnosť okresného súdu pri ustálení toho, ktorý zo štátnych orgánov spravuje podiely k pozemkom, ktorých vyporiadania sa domáhajú sťažovatelia. Okresný súd napriek tomu, že obratom vyrubil súdny poplatok, sťažovateľov až o pol roka neskôr vyzval na odstránenia väd žaloby. Potom, ako uplynula lehota na vyjadrenie k žalobe sťažovateľmi označenému žalovanému, okresný súd znova nekonal. Hoci už v decembri 2019 bolo zrejmé, že žiaden zo štátnych orgánov sa nepovažuje za správcu podielov k pozemkom, okresný súd vo veci postupoval až v novembri 2020 účelným úkonom spätnej identifikácie pozemkov.

K tomuto úkonu došlo takmer až po dvoch rokoch od začatia konania. Práve tento nesústredený postup súdu viedol k predĺženiu konania o dobu približne roka a pol.

9. Po zhodnotení kritérií, podľa ktorých sa posudzujú prietahy v konaní pred všeobecným súdom, je zrejmé, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a práva na prejednanie veci v primeranej lehote. Okrem vyslovenia porušenia týchto práv podľa čl. 127 ods. 2 ústavy bolo okresnému súdu prikázané, aby ďalej konal bez zbytočných prietahov.

10. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie. Sťažovatelia žiadali finančné zadosťučinenie po 2 000 €. Vzhľadom na doterajšiu dĺžku napadnutého konania a s prihliadnutím na intenzitu zistených nedostatkov v postupe okresného súdu nie sú dané dôvody na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia. V tejto súvislosti bolo prihliadnuté na to, že po podaní ústavnej sťažnosti okresný súd začal účelne konať, sťažovatelia prietahy v konaní neriešili podaním sťažnosti predsedovi okresného súdu a doterajšia dĺžka konania nedosahuje takú intenzitu, ktorá by odôvodňovala priznanie primeraného finančného zadosťučinenia.

11. Čo sa týka skutočností tvrdených okresným súdom (praceneschopnosť a materská dovolenka sudcu), treba uviesť, že systémové zlyhania pri správe súdnictva bez ohľadu na to, ktorý zo štátnych orgánov za ne zodpovedá, nemôžu byť dôvodom zmarenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a nezbavujú Slovenskú republiku zodpovednosti za prietahy (II. ÚS 481/2017). Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a ústavnej sťažnosti nie je pomenovanie príčin prietahov v konaní alebo vyvodenie zodpovednosti vo vzťahu k stranám, ich advokátom, sudcom, súdnej administratíve, predsedom súdov či k ministrom spravodlivosti. Účelom je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádzajú sťažovatelia. Základné právo a Slovenská republika sú alfou a omegou v konaní o ústavnej

sťažnosti. Všetky ostatné písmená, a je ich dost', má do funkčného systému zložiť zákonodarná, výkonná a súdna moc.

IV.

12. Zistené porušenie základných práv sťažovateľov odôvodňuje to, aby im okresný súd podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde úplne nahradil trovy konania, ktoré vznikli zastúpením advokátom. Výška náhrady bola určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna šestina výpočtového základu, ktorým je priemerná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za predchádzajúci polrok (§ 1 ods. 3 v spojení s § 11 ods. 3 vyhlášky). Výpočtovým základom za úkony v roku 2020 je priemerná mzda za II. polrok 2019, t. j. 1 062 €. Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon v roku 2020 je 177 €. Ústavný súd priznal sťažovateľom náhradu za tri úkony právnej služby v roku 2020 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti, vyjadrenie na základe výzvy súdu), čo spolu s režijným paušálom (3 x 10,62 €) predstavuje sumu 562,86 €.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. februára 2021

Robert Šorl
predseda senátu